

KOMENTAR: UOZBILJITI SE PO PITANJU KOSOVA

Author: [Nicholas Whyte](#)

Pokrajina se kreće ka nezavisnosti od 1999. godine, i vreme je da međunarodna zajednica to i otvoreno prizna.

Vreme je da međunarodna zajednica prestane sa oklevanjem na Kosovu. Tokom proteklih pet godina, pitanje konacnog statusa se odlagalo i ignorisalo, a oko dva miliona stanovnika Kosova i dalje egzistira u međunarodno nedefinisanom okruženju.

Stanovništvo pokrajine nikada neće prihvatiti povratak pod vlast iz Beograda, a Srbija to ionako, zapravo, ne želi. Ideja o ujedinjavanju sa drugim albanskim teritorijama ne interesuje nikoga osim slične fanatika, a podela bi predstavljala opasan presedan za druga potencijalna poprišta sukoba.

Kosovo se kreće ka nezavisnosti od 1999. godine, a vreme je da međunarodna zajednica to i jasno kaže.

Uzorno nasilje u martu 2004. godine pokazalo je da se međunarodna zajednica ne može većno oslanjati na dobru volju lokalnog stanovništva. U 2005. godini ćemo videti ili početak resavanja konacnog statusa kojim će se konsolidovati mir i razvoj, ili bi se Kosovo moglo ponovo naći u vrtlogu konflikta koji bi prouzrokovao regionalnu nestabilnost. Kao prvi korak, šestoclanu Kontakt grupu (Sjedinjene Američke Države, Velika Britanija, Francuska, Nemačka, Italija i Rusija) trebalo bi da što pre izdaju saopštenje u kome bi se naveo vremenski okvir i redosled resavanja statusa pokrajine, uz nezavisnost kao konacni cilj.

Tu se moraju postaviti neka ključna pravila na terenu: da zaštita manjinskih prava predstavlja pitanje od koga će napredak najviše zavisiti, kao i da povratak Kosova pod upravu Beograda, podela pokrajine ili bilo kakvo eventualno ujedinjenje Kosova sa Albanijom, ili bilo kojom susednom državom ili teritorijom neće dobiti nikakvu podršku.

Specijalni izaslanik trebalo bi da upravlja ovim procesom, tesno saradjujući sa specijalnim predstavnikom Ujedinjenih nacija zaduženim za Kosovo Serenom Jesenom-Petersenom. Sredinom 2005. godine, Ujedinjene nacije trebalo bi da procene posvećenost kosovske vlade demokratiji, dobroj upravi i standardima u pogledu postovanja ljudskih prava.

Ukoliko ova procena bude pozitivna, specijalni izaslanik treba da pripremi nacrt konacnog rešenja – "Sporazum o Kosovu" – i detalje za međunarodnu konferenciju na kojoj bi se konacno rešenje usvojilo.

Kosovski Albanci svakako ne bi trebalo da čekaju do tog trenutka, da počnu sa unapredjenjem svojih odnosa sa srpskom manjinom u pokrajini. Oni bi trebalo da odmah počnu da rade na kampanji "Pristina – otvoren grad" kako bi privukli mestane iz okolnih srpskih enklava u glavni grad i okolne urbane centre koji su spaljeni tokom nemira u martu 2004. godine. Trebalo bi, takodje, da pripremaju ustav za nezavisno Kosovo gde bi se garantovala adekvatna prava za sve manjine, ali i unela odredba o sudijama koje bi imenovala međunarodna zajednica u kosovskim visim sudovima. Pored toga, trebalo bi da se pripremaju za prisustvo međunarodne zajednice – "Kosovska misija za monitoring" – koja bi podnosila izveštaje sirogoj međunarodnoj zajednici i preporučivala odgovarajuće mere ako Kosovo ne bude ispunjavalo svoje obaveze.

Srbije treba da prihvati da je Kosovo izgubljeno, te da je uloga Beograda da učini što više može za Srbe na Kosovu, umesto da fantazira o tome da će dobiti citavu pokrajinu (ili njen deo) natrag. Srbija ima legitimne interese u resavanju sporova o državnoj i privatnoj imovini gde bi se garantovao status Pečke patrijaršije i drugih važnih verskih gradjevina, kao i u resavanju pitanja kosovskog dela međunarodnog duga Srbije (gde bi međunarodna zajednica trebalo da bude dorezljiva i spremna na odgovarajuće rešenje). Sve bi se

to moglo ostvariti ukoliko Beograd prihvati realnost.

Skorasnje reakcije iz Beograda nisu ohrabrujuce u tom pogledu. U medijskim izvestajima o (nespornim) nevoljama srpskih seljana na Kosovu koji nemaju elektricnu energiju se nekako ne spominje: a) da su mnogi albanski seljani u jednako losoj situaciji; i b) da je snabdevanje elektricnom energijom prekinuto zato sto nisu placali svoje racune. Cini se da ministar pravde Zoran Stojkovic veruje da resavanje bremena nasledja iz proslih sukoba putem saradnje sa Haskim tribunalom nije zapravo sustinski vazno za buduće odnose Srbije sa spoljnim svetom uprkos proslonedeljnoj suspenziji americke pomoci Srbiji upravo zbog neuspeha Beograda da ispuni zahteve tribunala.

Ne iznenadjuje sto je predstavnik Evropske unije za spoljnu politiku Havijer Solana otkazao planiranu posetu Beogradu ove sedmice jer nije bilo dovoljno napretka u bilo kojoj od oblasti za koje je zainteresovan. Medjunarodna zajednica ne sme nagradjivati fantazije Beograda. Umesto toga bi trebalo da posalje snaznu poruku kako Beograd nema pravo veta na rezoluciju o konacnom statusu Kosova, kao i da ce se naci resenje bez pristanka Beograda ukoliko je to potrebno.

Samozadovoljstvo je isuviše dugo upravljalo politikom na Kosovu. Potencijal za obnavljanje nasilja je veoma realan. Medjunarodna zajednica, pogotovo zemlje clanice Kontakt grupe, moraju odluciti da li ce preuzeti kontrolu nad sledom dogadjaja ili ce dopustiti da se stvari otrgnu kontroli dok se na terenu ne pojave nove neprijatne cinjenice sa kojima ce morati da se pozabave.

Da bi se suocili s tim neophodna je politicka hrabrost i energija. Ali, alternativa je jos gora.

Nikolas Vajt je direktor Evropskog programa Medjunarodne krizne grupe.

Location: [Albania](#)
[Stavropol](#)
[Serbia](#)
[Russia](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/komentar-uozbiljiti-se-po-pitanju-kosova>